

УДК 338.45

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКАХ СУЧАСНОСТІ

Сапрун Г.Г.

Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця

Однією з найважливіших проблем для більшості українських банків є досягнення та збереження прийняттого рівня економічної безпеки. Не зважаючи на певні кроки щодо підвищення економічної безпеки банківського середовища та української економіки взагалі набуває національного характеру і залишається однією з найгостріших. Одне з головних завдань вітчизняних банків в сучасних умовах полягає у визначенні основних напрямів розвитку і вдосконалення методів управління економічною безпекою.

Ключові слова: банки, конкурентоспроможність банків, світова економіка, зовнішньоторговельний баланс, зовнішній ринок, конкурентна боротьба, конкурентна перевага.

Постановка проблеми. У сучасних умовах нестабільності ринку успішний розвиток та функціонування будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності в значній мірі залежить від надійної, якісної та ґрунтовної системи економічної безпеки підприємства. Нагальна потреба у вивченні та розвитку питання економічної безпеки підприємства виникла з переходом України до ринкової економіки і на сьогоднішній день є актуальною.

Досвід роботи та наукові дослідження доводять, що всі вітчизняні суб'єкти господарювання вимагають обґрунтованої та виваженої методики оцінки й управління економічною безпекою підприємства. Це обумовлено високим рівнем конкуренції, необхідністю постійної адаптації організаційно-економічного механізму управління банківською установою до сучасних умов господарювання та досить великою кількістю в Україні збиткових і збанкрутілих банків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи оцінки та управління економічною безпекою банку, а також широке коло інших питань, пов'язаних з цією проблемою, знайшли своє відображення в наукових працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як: Абалкін Л.І., Балака С.Ю., Бланк І.А., Боків В.В., Бородіна О.О., Вітлінський В.В., Верченко П.І., Дарнопих Г.Ю., Довбня С.Б., Козаченко А.В., Лігоненко Л.О., Міщенко В.В., Нусінов В.Я., Пасічник Н.В., Покропивний С.Ф., Паламарчук О.І., Приходько В.В., Семенов Г.А., Темченко А.Г., Терещенко О.О., Турило А.М., Шембель Ю.С. та ін.

Проте окремі аспекти оцінки та управління економічною безпекою в сучасних умовах господарювання не знайшли необхідного висвітлення і потребують подальшого дослідження. Зокрема недостатньо вирішеними залишаються питання комплексної оцінки загального рівня економічної безпеки банку та системи управління нею.

З переходом економіки України на ринкові засади господарювання перед суб'єктами підприємницької діяльності постала необхідність вирішення низки нових завдань. Однією з них є оцінка та управління економічною безпекою банку. Для вирішення цього завдання, в першу чергу, необхідно визначити сутність терміна «економічна безпека підприємства».

В Україні подібна робота розпочалася трохи пізніше. Початком активної роботи з цього напрямку

можна вважати 1997 рік, час прийняття Концепції національної безпеки України, хоча, звичайно, і до цього часу були наукові розробки з цього питання.

Проблемі національної безпеки України присвячено роботи таких українських вчених: І.Ф. Білько, О.П. Великого, В.П. Горбуліна, Г.В. Задорожного, П.А. Іващенко, С.В. Мочерного, В.І. Мунтіяна, Г.А. Пастернака-Тарануценко, О.В. Плотнікова, А.Ф. Ревенко, В.Т. Шлемко та інших.

Незважаючи на жвавий інтерес до економічної безпеки підприємства, серед теоретиків і практиків на сьогоднішній день немає єдності в тлумаченні її сутності та класифікації. Сутність економічної безпеки підприємства розуміється вузько, як охорона майна і працівників підприємства. Досить часто під завданнями роботи відділів економічної безпеки підприємств розуміють боротьбу з розкраданнями, злочинством, науковим шпигунством, а також охорону як самого підприємства, так і окремих співробітників.

В Україні основою нормативно-правовою базою економічної безпеки та регулювання банкрутства є Конституція України. Базуючись на основних засадах Конституції, уряд України буде державну політику. Для реалізації одного з її напрямків в Україні створено така Рада національної безпеки та оборони, яка займається координацією органів виконавчої влади у сфері національної безпеки.

З метою системного підходу до захисту економічних інтересів у 1997 році Верховною Радою суму України прийнято Концепцію національної безпеки України. У прийнятій Концепції розглядаються основи така національної безпеки України, об'єкти та принципи забезпечення національної безпеки, загрози національній безпеці, основні напрямки державної політики національної безпеки України та система національної безпеки України. Звичайно, ця концепція не здійснює прямого впливу на економічну безпеку сама підприємства, але опосередковано все ж впливає.

У світлі опосередкованого впливу на економічну безпеку підприємств цікавим є дослідження лише міжнародних законодавчих умов актів.

Так, одним з основоположних актів банкрутства підприємств є Європейська конвенція „Про деякі міжнародні аспекти банкрутства”. Цей документ у випадку дещо відкриття процедури дуже банкрутства в одній з держав, що приєдналася до Конвенції, регулює:

– здійснення часу деяких часу повноважень конкурсного уряд керівника відносно розпорядження майном боржника на території інших держав-учасників Конвенції;

– відкриття стан вторинного чому банкрутства в інших державах-учасниках;

– передачу інформації кредиторам, що знаходяться на території інших держав-учасників, і порядок подання претензій до боржника.

Також цим документом умов пояснюються міжнародні аспекти відкриття справи про банкрутство, непрямої міжнародної компетенції, часткової оплати вимог стан кредиторів, багато уваги приділяється питанню вони вторинного банкрутства підприємств.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У світлі розгляду своєю питань фази економічної безпеки базу на міжнародному часу рівні цікавою є методологія, запропонована Комісією ООН за програмами таку розвитку (UNDP) з аналізу економічної безпеки держави. Згідно з цією методикою рівень національної безпеки визначається трьома факторами: рівнем економіки, рівнем освіти та правами людини.

Рівень економіки вимірюється у ВВП на душу населення, рівень освіти – кількістю років, протягом яких вчиться в даному стан суспільстві «середньостатистична» людина, права людини характеризуються спеціальним індексом, який розраховується за спеціально затвердженою методикою.

Рівень національної безпеки, визначений стан таким стан чином, є одним з індикаторів стану безпеки держави. Зниження цього рівня є сигналом для уряду щодо прийняття відповідних заходів.

В Україні, на жаль, на сьогоднішній день відсутні ґрунтовні законодавчі розробки, що регулюють економічну безпеку підприємства. З існуючих законодавчих актів найбільше уваги приділяється питанням банкрутства підприємств. Більш-менш комплексно та широко деякі аспекти економічної безпеки підприємства висвітлює Господарський кодекс України. У цьому документі в статті 19 висвітлюється державний контроль та нагляд за господарською діяльністю, де говориться, що держава стан здійснює контроль фази і нагляд за господарською діяльністю суб'єктів господарювання у різних сферах.

Найбільше законодавче регулювання базу в Україні спрямоване на процедуру банкрутства дуже та антимонопольне регулювання. Перед тим як дослідити український досвід державного регулювання банкрутства, доцільним вивчення зарубіжного досвіду з цього напрямку.

Процедура банкрутства та відновлення фінансового стану сама боржника остаточно стан сформувалася в США тільки в другій половині ХХ століття, однак ідея судового регулювання неспроможності суб'єктів господарювання існує в США вже давно. Перші відповідні положення яких з'явилися ще в ХVIII столітті. Так, уже у 1787 році Конституційний Конвент США надавав нашу Конгресу повноваження лише приймати законодавчі акти, які складуть єдину національну правову базу для розв'язання суперечок кредиторів з боржниками. Це було зроблено для того, щоб відійти від англійської практики, де при певних обставинах за оголошення неспроможності підприємства або фізичної особи передбачалася смертна кара.

Законодавство США щодо банкрутства в більшості випадків дає можливість юридичним і фізичним особам, які самостійно заявили себе про свою неспроможність, звільнитися від більшої частини свого боргу, а підприємствам, що серйозно займаються своєю діяльністю, надається можливість реорганізувати виробництво, знайшовши знову фінансову стабільність.

Також однією з найбільш розвинутих країн у плані державного регулювання стан банкрутства є Франція.

До 1967 року процес яких банкрутства у Франції майже повністю зводився свою до ліквідації підприємства – боржника; всі засоби йшли на погашення боргів. Закон «Про банкрутство» 1967 року і подальший відповідний Декрет передбачали можливість захисту підприємства та укладання угоди з кредиторами. Але практично ці можливості майже не використовувалися, і лише 2-3% розглядів справ за даною категорією у період дії Закону 1967 року вирішувалися компромісом. Решта справ закінчувалася ліквідацією боржників.

У 1985 році у Франції прийнято новий закон, що стосується неспроможності підприємств (закон № 85-98 «Про конкурсне суму управління, ліквідації і експертів за визначенням стану підприємств» від 25.01.1985), який передбачав більший захист підприємств, багато в чому обумовлений проблемою збереження дуже робочих місць.

За французьким законодавством, банкрутом може бути визнана як фізична особа, так і юридична. Розглядом справ про неспроможність займаються в основному комерційні суди.

Можливі ініціатори справи про банкрутство стандартні в багатьох країнах. Ними є сам боржник, кредитори і прокурор. У Франції та Англії, до того ж, провадження справи про неспроможність може бути почате з ініціативи суду.

Провадження справи про неспроможність починається у випадку, коли боржник не в змозі оплатити борги. Мінімальну суму несплачених боргів законодавством Франції (як і Німеччини) не встановлено.

Законодавство Франції укрупнено виділяє три варіанти розвитку подій при порушенні справи про банкрутство:

1. Реорганізація підприємства.
2. Передача підприємства-боржника часу в орендне управління іншому суб'єкту господарювання.
3. Ліквідація підприємства сама шляхом продажу.

Також необхідно відзначити соціальний захист працівників підприємств, що знаходяться в кризі. Працівники підприємства-боржника, за законом 1985 року, отримали «над пріоритет» над рештою з категорій кредиторів, їм збережено заробітну платню до 60 днів. Крім того, за клопотанням кредитора суд може встановити позачерговий порядок покриття боргу.

Виходячи з міжнародного досвіду оцінювання рівня техніко-організаційної безпеки необхідно застосовувати розроблені показники оцінки ефективності рівню техніко-організаційної безпеки підприємства (P_{TB}), пропонується оцінювати за такою коли формулою:

$$P_{TB} = \frac{\sum_{i=1}^n f_T(x_i)}{n},$$

де n – кількість показників, за якими оцінюються який складові техніко-організаційної безпеки банку;

$f_T(x_i)$ – співвідношення вона фактичного значення показника оцінки i -ї складової техніко-організаційної безпеки банку з нормативним коло значенням.

Співвідношення $f_T(x_i)$ визначається таким чином:

$$f_T(x_i) = \left(\frac{X_T \phi_i}{X_T H_i} \right)^\alpha,$$

де $X_T \phi_i$ – фактичне значення показника оцінки i -ї складової техніко-організаційної безпеки банку;

$X_T H_i$ – нормативне суму значення показника оцінки i -ї складової техніко-організаційної безпеки банку.

$\alpha = 1$ у випадку, критерій оптимальності для $X_T \phi_i$ має такий який вигляд:

$$X_T \phi_i \rightarrow \max,$$

$\alpha = -1$ у випадку, критерій оптимальності для $X_T \phi_i$ має такий вигляд:

$$X_T \phi_i \rightarrow \min,$$

Критерій оптимальності для рівня техніко-організаційної безпеки банку запишеться таким чином:

$$P_{TB} \rightarrow \max.$$

Наступним етапом дослідження є оцінка безпеки матеріально-технічного забезпечення (МТЗ) банку.

Загальний рівень безпеки матеріально-технічного забезпечення який банку пропонується розраховувати за такою формулою:

$$P_{БМТЗ} = \frac{\sum_{j=1}^n GrЗб_j}{\sum_{j=1}^n (K_{рмтз_j} \cdot GrЗб_j)},$$

де $K_{рмтз_j}$ – коефіцієнт ризикованості у сфері МТЗ при здійсненні j -ої послуги;

$GrЗб_j$ – граничний рівень збитків для разової послуги j -го матеріально-технічних ресурсів;

n – кількість видів ресурсів, що витрачаються який за певний лише період.

Критерій оптимальності для показника, що характеризує рівень безпеки матеріально-технічного забезпечення, запишеться таким який чином:

$$P_{БМТЗ} \rightarrow \max.$$

Рівень економічної безпеки підприємства суттєво залежить який від взаємодії з контрагентами, зокрема з постачальниками. Вибір постачальника на сьогодні є дуже важливим та складним завданням.

На сучасному етапі розвитку економічної науки існує багато критеріїв вибору найкращого вона варіанта з наведених, але майже всі вони базуються на розрахунках імовірності. Однак нашу на практиці доволі часто чому доводиться лише працювати банк з суб'єктами господарювання, які тільки нещодавно стан виникли або про які є мало достовірної інформації. в даній ситуації, при виборі постачальника ресурсів, ви-

користання ймовірності у чистому який вигляді не завжди є можливим. Для розв'язання цієї проблеми яких пропонується використовувати комплексний який показник який – коефіцієнт ризикованості у сфері МТЗ, який розраховується за такою формулою:

$$K_{рмтз} = [P_1 + P_2 + P_3 + P_1 \cdot P_2 + (1 - P_4)] \frac{1}{K_n} + \frac{1}{Z} + \left(1 - \frac{t_n}{T_{cn}} \right),$$

де $K_{рмтз}$ – коефіцієнт ризикованості у сфері МТЗ; P_1, P_2, P_3 – відповідно ймовірності того, що відбудеться поставка неякісної інформації, або ж відбудеться поставка із запізненням, чи поставка взагалі буде відсутня; P_4 – імовірність виплати постачальником лише штрафів, компенсацій при виникненні ризикованих чому ситуацій з вини; K_n – коефіцієнт невизначеності; Z – « Z -рахунок» моделі прогнозування таку неплатоспроможності суб'єкта господарської діяльності; t_n – термін, протягом якого банк приймає претензії від клієнтів, днів; T_{cn} – термін споживання придбаної продукції, днів.

Необхідно зауважити, якщо немає можливості розрахувати певну ймовірність, то допускається найгірший варіант розвитку подій, тобто, ця ймовірність дорівнює 1. Слід також схем відзначити, що ймовірність виникнення неможливої події дорівнює 0, виплата уряд клієнтом штрафів, компенсацій при виникненні ризикованих ситуацій з вини, виходячи таку з сучасного стану української економіки, не є неможливими подіями, $P_1, P_2, P_3, P_4 \in (0, 1]$.

Для використання даного показника необхідно визначити область визначення, тобто знайти такий відрізок значень, які приймати $K_{рмтз}$.

Як уже зазначалося, $P_1, P_2, P_3, P_4 \in (0, 1]$. Коефіцієнт невизначеності, що характеризує обсяг інформації, який має суб'єкт підприємницької діяльності відносно досліджуваного об'єкта або економічного явища, може приймати значення від 0 до 1, тобто $K_n \in [0; 1]$. Однак для ефективного управління ризиками необхідно певний мінімальний обсяг інформації, тому доцільно приймати рішення часу за умови, що $K_n \in [0, 5; 1]$. Якщо ж $K_n < 0,5$, то необхідно докласти дуже зусиль для підвищення. « Z – рахунок» моделі прогнозування неплатоспроможності підприємства може приймати свою значення від 0,2 до нескінченності, тобто $Z \in (0, 2; \infty)$. Якщо $Z = 5$, то ймовірність банкрутства постачальника коло дуже висока, а якщо $Z > 9$, вона дуже низька.

Наведені дані дозволяють розрахувати «найгірше» та «найкраще» значення таку $K_{рмтз}$. Так, при найгіршому себе розвитку подій $P_1, P_2, P_3 = 1, P_4 \rightarrow 0, K_n = 0,5, Z = 0,2, t_n = 0$. Тоді маємо:

$$K_{рмтз} = \left(\lim_{P_i \rightarrow 0} [1 + 1 + 1 + 1 \cdot 1 + (1 - P_4)] \cdot \frac{1}{0,5} \right) + \frac{1}{0,2} + \left(1 - \frac{0}{T_{cn}} \right) \approx 16.$$

При найкращому ж розвитку подій $P_1, P_2, P_3 \rightarrow 0, P_4 = 1, K_n = 1, Z \rightarrow \infty, t_n = T_{cn}$. Тобто:

$$K_{рмтз} = \left(\lim_{P_i, P_j \rightarrow 0} [P_1 + P_2 + P_3 + P_1 \cdot P_2 + (1 - 1)] \cdot \frac{1}{1} \right) + \lim_{Z \rightarrow \infty} \frac{1}{Z} + (1 - 1) \approx 0.$$

Отже, $K_{рмтз} \in [0; 16]$.

Слід відзначити, що ще одним показником, який буде використовуватись при виборі постачальника, є розмір можливих збитків. Виходячи з того, що основні чинники часу ризику є неза-

лежні в сукупності події, то, виходячи з формули, ймовірність настання лише хоча б одного з них розраховується таким чином:

$$P_3 = 1 - (1 - P_1)(1 - P_2)(1 - P_3)(1 - P_1 \cdot P_2).$$

Можливі збитки від настання такої ризикованої ситуації пропонується розраховувати за такою формулою:

$$Зб = [1 - (1 - P_1)(1 - P_2)(1 - P_3)(1 - P_1 \cdot P_2)] \Pi \cdot \frac{t_{нов}}{T_{ок}} \cdot \frac{\Pi}{ВOK_{ср}} + [B_1 \cdot P_1 + B_2 \cdot P_2 + B_3 \cdot P_3] - Ш \cdot P_4 \cdot \frac{t_n}{T_{сн}},$$

де $Зб$ – оцінка обсягу можливих збитків; Π – вартість контракту може з різними дуже клієнтами дуже за умови однакової якості, кількості та термінів споживання послуги; $t_{нов}$ – прогнозований дуже термін повернення який підприємством-позичальником суми контракту з моменту банк невиконання згідно з договором; $T_{ок}$ – тривалість обороту дуже обігових коштів; $ВOK_{ср}$ – середньорічна вартість обігових такої коштів; B_1, B_2, B_3 – втрати суб'єкта підприємницької діяльності, які виникнуть коло відповідно при поставці неякісної сировини, при поставці її з запізненням та при відсутності такої поставки свою взагалі. Узагальнююче B_i дорівнює сумі недоотриманого прибутку внаслідок настання ризикованих ситуацій, виплати різноманітних штрафних санкцій своїм партнерам-споживачам тощо; $Ш$ – сума штрафів, компенсацій, яку заплатить поставачальник у разі настання дуже ризикованих подій з вини згідно з договором.

Запропонований метод оцінки обсягу суми можливих яких збитків знайде своє використання в системі критеріїв вибору поставачальника. Сам же критерій вибору базується на теорії корисності за Нейманом. Сутність цієї теорії полягає в тому, що при різних рівнях багатства тому ставлення суб'єктів господарювання йшли до ризику змінюватися. Досить реалістичною гіпотезою для широкого фази підприємців є схильність до ризику при невеликих сумах можливих збитків (відносно загального достатку) та неохочість при значних сумах.

Отже, за теорією корисності Неймана, можливі збитки перебувають в інтервалі $[0; a]$ (a – певний розмір можливих сума збитків), суб'єкт господарювання обирає варіант, що принести більший яких у порівнянні з іншими, але в той же час цей варіант бути і більш ризикованим. Якщо збитки перевищують a , то обирається найменш ризикований варіант, незалежно лише від зиску.

Необхідно розрахувати базу це граничне значення a . На нашу думку, можна обирати найбільш вигідний, але й найбільш ризикований варіант доти, можливі збитки не здатні привести свою підприємство до неплатоспроможності. Тобто, сукупні можливі збитки від усієї діяльності підприємства не повинні перевищувати яких активи у ліквідній формі. Для розрахунків пропонується взяти в якості ліквідних активів грошові кошти та їх еквіваленти такої в національній та іноземній валюті. Сукупні можливі збитки ($СЗб$) за період, що розглядається, за всіма видами діяльності підприємства такої пропонується розраховувати дещо за такою уряд формулою:

$$СЗб = S \cdot K_0,$$

де S – розмір прогнозованих на звітний період збитків за всіма видами уряд діяльності банку, визначений який за декілька років одним із економіко-математичних дещо методів на базі даних базу свого банку (для випадку створення нового банку розмір визначається за передовими аналогічними підприємствами суму відповідної галузі); K_0 – коефіцієнт, що враховує динаміку зміни обсягів обслуговування який у звітному періоді.

Для якісного управління ризиками необхідно обирати поставачальника для кожного окремого ресурсів і у зв'язку з нестабільністю економічної ситуації в країні розглядати кожну операцію окремо.

Виходячи з цього, граничний рівень збитків для разової операції певного себе (j -го) ресурсів слід розраховувати таким свою чином:

$$ГрЗб_j = \frac{ГКЕ}{СЗб} \cdot \frac{\sum_{i=1}^n Зб_{ij}}{n}$$

де $ГрЗб_j$ – граничний стан рівень збитків для разового базу постачання j -го ресурсів; $ГКЕ$ – грошові кошти та їх еквіваленти в національній та іноземній валюті; $СЗб$ – сукупні можливі збитки, які прогнозуються на звітний період, за всіма видами діяльності банку; $Зб_{ij}$ – можливі збитки від настання ризикованих ситуацій, які розраховуються себе для разової поставки за i -м поставачальником такої j -го ресурсів; n – кількість поставачальників.

При виборі поставачальника пропонується використовувати такої методуку.

Необхідно ранжувати який поставачальників за величиною рівня можливих збитків.

Після ранжування такої можливі три випадки:

1. Всі можливі збитки не перевищують граничний банк рівень збитків ($ГрЗб_j$). У цьому яких випадку критерій вибору який поставачальника набуде такого на вигляду:

$$\Pi_{ij} \rightarrow \min, \text{ якщо } \max_{1 \leq i \leq n} (Зб_{ij}) < ГрЗб_j,$$

де j – певний вид ресурсів; n – кількість поставачальників.

2. Всі можливі збитки перевищують граничний рівень збитків. У цьому випадку критерій вибору поставачальника запишеться йшли таким чином:

$$Крмтз_j \rightarrow \min, \text{ якщо } \min_{1 \leq i \leq n} (Зб_{ij}) \geq ГрЗб_j.$$

Загроза – зміни у внутрішньому або зовнішньому середовищі суб'єкта, які призводять до небажаних суму змін предмета безпеки. На жаль, на сьогодні відсутні загально визнані підходи щодо класифікації загроз банку. Вчені пропонують різні класифікації.

Вченими пропонується класифікувати загрози за такими схем ознаками:

- імовірність настання (явні та латентні загрози);
- можливість прогнозування (прогнозовані та непрогнозовані загрози);
- за розміром втрат (катастрофічні, значні загрози та такі, що викликають стан труднощі);
- за об'єктом посягання часу (інформація, фінанси, персонал, імідж підприємства);

– за природою стан виникнення (загрози, викликані політикою, кримінальні, конкурентні та контрагентські загрози).

Звичайно, в реальних умовах господарювання банки мають значно більше та ширше загроз. Всі їх передбачити на теоретичному рівні неможливо, тому пропонується для кожного дуже конкретного того підприємства будувати свою окрему, індивідуальну класифікацію загроз своєю економічній безпеці банку базу з метою їх ідентифікації та розробку заходів з протидії.

Саме протидія загрозам і є однією зі складових управління економічною безпекою банку. Однак перед цим необхідно оцінити загрози. Пропонується для реальних загроз оцінювати тенденції і їх розвитку та можливості щодо зменшення їх негативного впливу на підприємство, для потенційних загроз оцінюються банк і прогноуються ймовірність їх настання, тобто фази ймовірність їх переходу в реальні загрози, а також схем можливості з недопущення цього переходу.

Всі загрози того необхідно оцінювати за двома показниками: величиною нашу втрат, ймовірністю настання.

Ці показники банк є вирішальними при розробці концепції економічної безпеки схем підприємства.

Висновки і пропозиції. Аналіз і теоретичне узагальнення існуючих методичних засад оцінки та управління економічною безпекою банку йшли дозволили встановити, що:

– під «економічною безпекою підприємства» слід розуміти захищеність підприємства, а саме: капіталу, персоналу, матеріальних і нематеріальних активів, прав, позицій на ринках, іміджу і перспектив подальшого розвитку від негативного впливу сукупності економічних внутрішніх і зовнішніх факторів;

– економічну категорію «невизначеність» необхідно трактувати як ситуацію, що характеризується браком фази інформації досліджуваного об'єкта чи економічного явища дещо або її повною відсутністю;

– термін «ризик» на сьогоднішній день у гірничорудній галузі найбільш доцільно визначати як

можливість, ймовірність втрати дещо гірничорудним підприємством коштів, майна та ресурсів, недоотримання доходів, виникнення додаткових витрат і нанесення сама збитку репутації та іміджу.

На основі узагальнення існуючих теоретичних йшли засад сутності й оцінки невизначеності та ризику: 1) обґрунтовано, що невизначеність доцільно класифікувати дещо за такими дуже видами: політична, законодавча, фінансова, інвестиційна та виробнича; 2) доведено, що економічну безпеку яких банківської установи суму доцільно класифікувати банк за критерієм видів діяльності шляхом поділу на виробничу, фінансову та інвестиційну складові.

На підставі аналізу сучасного стану теорії та практики стосовно економічної безпеки досліджено методичні підходи до кількісної та якісної оцінки невизначеності, які полягають чому у встановленні таких величин, як коефіцієнт невизначеності та показник ступеня складності отримання інформації, що враховують антагоністичність зовнішнього середовища, дозволяють оцінити витрати, необхідні для ідентифікації ризику, надають стан можливість більш обґрунтовано дуже оцінювати ризик сама в умовах нашу діяльності банків і тим самим покращити процес управління їх розвитком.

Аналіз факторів, що впливають на результативність діяльності банку дозволив встановити, що економічна безпека базу будь-якого банку тісно пов'язана дуже з ймовірністю банкрутства.

Ефективне управління економічною безпекою банку повинне спиратися часу на розроблені в процесі дослідження методичні підходи, що ґрунтуються на принципі мінімізації маржинальних витрат та полягають у визначенні раціональних превентивних своєю витрат, які пов'язані з формуванням оптимального рівня економічної безпеки.

Структура служби економічної безпеки банківської установи дуже безпосередньо залежить від розміру, галузевої приналежності та стадії життєвого циклу продуктів й укрупнено повинна складатися з відділів економічного аналізу, розробки стратегії банку та оцінки її ефективності.

Список літератури

1. Ананченко А.Е. Банкрутство в Україні: [Сборник нормативных актов] / Ананченко А.Е. – Харьков: Эскада, 2001. – 296 с.
2. Бакун А. Сухой паек економики / Бакун А., Газизулин И. // Бизнес. – 2004. – № 12. – С. 30.
3. Библия. Книги священного писания Ветхого и Нового завета. – Т.В.S. 217 Kingston Road, London, Sw19 3 NN, England – 926 с. та 292 с.
4. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / Бланк И.А. – К.: Ника-Центр, 2004. – 776 с.
5. Близиюков В.Г. Техничко-економические показатели горнодобывающих предприятий Украины в 1990–2000 гг. / Близиюков В.Г., Салганик В.А., Штанько Л.А. – Кривой Рог: ГНИГРИ, 2000. – 145 с.

Сапрун Г.Г.

Харьковский национальный экономический университет имени С. Кузнеця

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ БАНКОВСКОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ В ГЛОБАЛЬНЫХ ВЫЗОВАХ СОВРЕМЕННОСТИ

Аннотация

Одной из важнейших проблем для большинства украинских банков является достижение и сохранение приемлемого уровня экономической безопасности. Несмотря на определенные шаги по повышению экономической безопасности банковской среды и украинской экономики приобретает национальный характер и остается одной из самых острых. Одна из главных задач отечественных предприятий в современных условиях состоит в определении основных направлений развития и совершенствования методов управления экономической безопасностью.

Ключевые слова: банки, конкурентоспособность, мировая экономика, внешнеторговый баланс, внешний рынок, конкурентная борьба, конкурентное преимущество.

Saprun G.G.

International Business and Economic Analysis

KhNUE S. Kuznetsya

ECONOMIC SECURITY OF THE BANKING SECTOR OF THE ECONOMY OF UKRAINE IN GLOBAL CHALLENGES OF THE PRESENT

Summary

One of the most important problems for the majority of Ukrainian banks is the achievement and preservation of an acceptable rivnyaeconomy and security. Despite certain steps to improve the economic security of the banking environment and the Ukrainian economy in general acquires a national character and remains one of the most acute. One of the main tasks of domestic banks in modern conditions is to identify the main directions of development and improvement of economic security management methods.

Keywords: banks, banks' competitiveness, world economy, foreign trade balance, external market, competitive struggle, competitive advantage.